

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19-20 травня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

Висновки. Отже, до основних суб'єктів фінансової системи України належать Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент, Міністерство фінансів, Державна фіскальна служба, Державне казначейство, Державна фінансова інспекція, Рахункова палата, Національний Банк України та інші. Всі вони діють для забезпечення злагодженості у функціонуванні окремих сфер і ланок фінансових відносин. Для цього здійснюється такі основні функціональні елементи управління, як планування, оперативне управління та контроль. Правильність їх розподілу між органами державної влади є запорукою ефективного існування та подальшого розвитку фінансової системи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // [електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про Рахункову палату: Закон України [Електронний ресурс]. - № 576-VIII від 02.07.2015 р. // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/576-19>
3. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. - № 548 від 22.07.2015 р. // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-п>
4. Про Положення про Державну казначейську службу України: Указ Президента України [Електронний ресурс]. - N 1078/2011 (1078/2011) від 29.11.2011 р. // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>
5. Про Положення про Державну фінансову інспекцію України: Указ Президента України [Електронний ресурс]. - № 499/2011 від 23.04.2011 р. // Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/499/2011>
6. Про Положення про Міністерство фінансів України: Указ Президента України [Електронний ресурс]. - N 141/2013 (141/2013) від 18.03.2013 р. // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/446/2011>
7. Гаруст Ю.В. Організаційно-правова структура фінансової системи України за сферами виникнення фінансових відносин / Ю.В. Гаруст, Т.А. Кобзева // Форум права. – 2015. - № 5. – с. 27 – 38
8. Селюченко, Н. Є. Управління фінансовою системою України / Н. Є. Селюченко, З. К. Шмігельська // Вісник Національного університету "Львівська політехніка" . – 2012 . – N725: Проблеми економіки та управління . – С. 366-371.
9. Стасюк Н.Л. Фінанси. Навчальний посібник / Н.Л. Стасюк. – Вінниця: ВНТУ, 2008.- 256с.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ДЕТІНІЗАЦІ ВІДНОСИН У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Бурбика М. М.

*д.ю.н., доцент, завідувач кафедри АГПФЕБ юридичного факультету
Сумського державного університету*

Економіка України, яка протягом останніх років існує в умовах затяжної політичної та фінансової кризи, а також на фоні проведення антитерористичної операції на Сході країни все більше і більше нарощує відсоток тіньового сектору.

Звичайно, що тіньові відносини в економіці, маючи об'єктивний характер, існують в будь-якій країні, але завдання держави полягає в тому, щоб з метою забезпечення економічної безпеки країни не допустити перевищення критичного рівня тінізації.

Досвід економічно розвинених країн дозволяє зробити висновок, що в цьому напрямку наша держава не використовує значні можливості для недопущення перевищення критичного рівня тінізації, нею на законодавчому рівні не створена чутлива система економічних стимулів з метою детінізації відносин у підприємницькій діяльності.

Оцінюючи сучасний стан тіньового сектора економіки України, можна з упевненістю стверджувати, що він створює реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку держави [1 с. 46]. За різними оцінками, в Україні тіньовий оборот складає 20-60 % ВВП, проте, і середнє значення даного показника перевищує критичний допустимий поріг, є суттєвою перешкодою та загрозою для сталого розвитку країни [2 с.1].

Закон України «Про основи національної безпеки» визначає «тінізацію» національної економіки, як один з факторів загроз національним інтересам та національній безпеці країни.

Професор Лінцького університету Ф. Шнайдер, розрахунками якого користуються МФВ та Всесвітній банк, наводить наступну таблицю рівня тінізації % ВВП по країнам світу в станом на 2011 рік, в якій Україна посідає 145-те місце. (табл. 1) [3].

Таблиця 1

Країна, її місце в рейтингу	Рівень тінізації, % ВВП	Країна, її місце в рейтингу	Рівень тінізації, % ВВП
1. Швейцарія	8,6	52. Польща	28,0
2. США	8,8	53. Словенія	28,0
3. Австрія	9,8	57. Греція	29,9
4. Люксембург	9,9	64. Литва	31,9
5. Японія	11,4	68. Туреччина	33,0
6. Великобританія	12,9	87. Румунія	36,3
7. Нідерланди	13,0	97. Болгарія	38,5
8. Нова Зеландія	13,2	102. Естонія	40,3
9. Сінгапур	13,3	109. Латвія	41,6
10. Китай	13,5	120. Таджикистан	44,2
11. Австралія	14,6	124. Казахстан	45,3
13. Франція	15,4	130. Росія	48,6
15. Німеччина	16,1	131. Вірменія	48,7
18. Канада	16,3	136. Білорусь	49,8
27. Норвегія	19,5	145. Україна	54,9
30. Швеція	19,6	146. Зімбабве	57,6
31. Словаччина	19,7	147. Танзанія	60,2
32. Чехія	19,8	148. Перу	61,8
40. Іспанія	22,9	149. Азербайджан	63,3
50. Італія	27,2	151. Грузія	68,8

З наведеного можна зробити висновок, що рівень тіньової економіки в економічно розвинених країнах світу складає приблизно до 15% ВВП і не має суттєвого впливу на національну безпеку країни.

Директор економічних програм Центру Разумкова В. Юрчишин визначає рівень тінізації економіки України у 50% від ВВП [4]. Міністерство економічного розвитку і торгівлі рівень тіньової економіки в Україні оцінює у 45% від ВВП [5].

Загально прийнято, що при рівні 30-40% тінізації економіки настає критичний поріг, перевищення якого свідчить про існування в державі так званої відтворювальної системи тіньових економічних відносин.

Слід погодитись з тим, що нині, в умовах політико-економічної нестабільності в країні відбувається масове виведення капіталів у тінь з метою страхування ризиків втрати бізнесу і доходів, в наслідок чого рівень тінізації відносин у підприємницькій діяльності цілком закономірно підвищується і сягає рівня більш ніж 30-40 % від ВВП.

В той же час на сьогодні Державна служба статистики України визначає обсяг тіньової економіки у середньому на рівні 16 % ВВП [6 с. 7], що є необ'єктивним показником і значно нижчим від інших оцінок.

Така позиція держави явно не узгоджується із взятим курсом на інтеграцію в ЄС, оскільки рівень тінізації відносин у підприємницькій діяльності значно перевищує аналогічний показник в економічно розвинених країнах і більшості країн пострадянського простору.

Як зазначає З.С. Варналій, проблема тіньової економіки є глобально-історичним феноменом, характерним в тій або іншій мірі всім суспільним системам[7 с.49].

Посилаючись на вже згадуваного професора Ф. Шнайдера, тіньовий сектор економіки існує практично в кожній країні, проте його розмір багато в чому визначається економічним порядком в цій країні: при сильній владі, кращій законодавчій базі та організованому управлінні обсяг тіньової економіки є незначним, і навпаки [8, с. 6].

Тіньова економіка виникає тоді, коли дії владних та регулюючих структур держави, окремих людей або їх груп вступають у протиріччя з об'єктивними економічними законами[9,с.37].

Слід погодитись з думкою О.Охріменка, що «чітко оцінити масштаби тіньової економіки неможливо – на те вона й тіньова»[10], проте можна зробити висновок, що тінова економіка існує в кожній державі і Україна в цьому не є виключенням.

Зрозуміло, що тіньова економіка, як об'єктивне явище, не може бути подолана. Державі ж потрібно за рахунок удосконалення законодавчої бази та організації ефективного управління відчутно впливати на ті фактори, які формують високий рівень тінізації відносин у підприємницькій діяльності.

До таких, на нашу думку, слід віднести :

- 1) недосконалість нормативно-правового забезпечення, в першу чергу адміністративного, господарського та трудового законодавства;
- 2) неефективність існуючих механізмів державного регулювання підприємницької діяльності;
- 3) незадовільна податкова політика, яка створює додатковий тягар на платників податків і призводить до схем ухилення;
- 4) корупція в органах державної влади, правоохоронних та судових органах;
- 5) низька ефективність здійснюваних економічних реформ.

Почнемо з недосконалості нормативно-правового забезпечення підприємницької діяльності.

Зважаючи на зарубіжний досвід, нормативно-правова база повинна бути спрямована не на каральні дії, а на забезпечення сприятливих умов для розвитку легальної економіки. Результатом внесення змін до діючого законодавства у сфері

підприємницької діяльності має стати перетік тіньових капіталів до легального сектору економіки.

Таким правовим актом може стати закон «Про легалізацію коштів, отриманих некримінальним шляхом». Цей закон повинен законодавчо врегулювати процедуру та умови легалізації; надати визначення кримінальних та некримінальних капіталів; передбачити заохочувальне використання коштів, які легалізуються; містити гарантії непереслідування суб'єктів легалізації.

В цьому аспекті потребує невідкладного вирішення проблема досягнення оптимального співвідношення державного і приватного інтересу сфері підприємництва. Вона може бути вирішена шляхом прийняття єдиного законодавчого акта щодо державного контролю у сфері підприємництва, який повинен чітко врегулювати загальні засади такого контролю. В основу означеного закону повинні бути покладені принципи дерегуляції підприємницької діяльності на основі ринкових механізмів, спрощення погоджувальних та дозвільних процедур щодо здійснення підприємницької діяльності, перехід від каральних санкцій до стимулюючих пільг.

Метою прийняття таких законодавчих актів в галузях адміністративного, господарського, трудового права має бути створення мотивації у суб'єктів підприємницької діяльності до самостійної детінізації своєї діяльності.

Те, що на сьогодні потреба реформування системи оподаткування набула надзвичайної актуальності, не викликає ніякого сумніву, адже вона не влаштовує ні підприємців, ні державу. Головною метою реформи має бути створення передумов для економічного зростання. Але при реформуванні податкової системи, на нашу думку, необхідно виходити з того, чи приведуть такі зміни до наповнення бюджету, чи навпаки сприятимуть виникненню нових схем з ухилення від оподаткування.

Крім того, найчастіше підприємці, що використовують загальну систему оподаткування, скаржаться на обтяжливе та свавільне адміністрування податків. Тому пріоритетом діяльності фіскальних органів повинна стати робота з неплатниками податків, як це відбувається у країнах ЄС, а не з платниками податків, які їх свідомо і самостійно сплачують.

Податкова реформа повинна зробити правила гри у сфері оподаткування рівними, прозорими, справедливими та знизити навантаження на сумлінних платників за рахунок більш рівномірного розподілу податкового тягаря, а також спростити податкове адміністрування.

При цьому, слід зазначити, що податкова служба є одним з головних осередків корупції, що, звичайно, не свідчить про її відсутність в інших державних, правоохоронних та судових органах.

На сьогодні проблеми з протидії корупції пов'язуються з початком функціонування Національного антикорупційного бюро та Антикорупційної прокуратури, розбудові Національного агенства з питань протидії корупції та Агенства з розшуку та повернення активів. На нашу думку, ефективна протидія корупції в сенсі детінізації відносин у сфері підприємницької діяльності в першу чергу залежить від конструктивних змін до діючого регуляторного законодавства з метою його реального і радикального спрощення, незалежності від сваволі чиновників.

Таким чином, нами на основі аналізу сучасного стану тінізації відносин у сфері підприємництва в Україні запропоновані шляхи створення чутливої системи економічних стимулів з метою детінізації економічної діяльності, зокрема через внесення змін до діючого регуляторного законодавства.

ЛІТЕРАТУРА :

1. Варналій З. С. Теоретичні засади детенізації економіки України / З. С. Варналій // Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2014 - № 1 – С. 46-53.
2. Буглак Ю.О. Адміністративно-правові засади детенізації відносин у підприємницькій діяльності / Ю.О. Буглак : автореф. дис. ... канд. юрид.наук: спец.12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Ю.О. Буглак – Д, 2015. – С.20.
3. Schneider F. Shadow Economies all over the World / F. Schneider, A. Buehn, C. Moutenegro. – 2010 [E-resource]. – Access mode : http://lsfiwi.wiso.uni-potsdam.de/projekte/schattenwirtschaft/Working%20Group%207/03%20Buehn_Schneider_Shadow_Economies_potsdam2010.pdf.
4. Експерт: 50% економіки України перебуває у «в'язкому болоті» тінізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://m.tyzhden.ua/News/84195>.
5. В Уряді підраховали розмір тіньової економіки в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-ekonomist.com/2420-v-uryad-pdrahuvali-rozmrtnovoyi-ekonomki-v-ukrayin.html>.
6. Буглак Ю.О. Адміністративно-правові засади детенізації відносин у підприємницькій діяльності / Ю.О. Буглак : автореф. дис. ... канд. юрид.наук: спец.12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Ю.О. Буглак – Д, 2015. – С.20.
7. Варналій З. С. Теоретичні засади детенізації економіки України / З. С. Варналій // Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2014 - № 1 – С. 46-53.
8. Шнайдер Ф. Теневые экономики: размеры, причины роста и следствия / Ф. Шнайдер, Д. Энсте // Аргументы и факты. – 2001. – № 17. – С. 6.
9. Базиліук А.В. Що таке тіньова економіка, причини виникнення та умови розвитку/ А.В. Базиліук, В.Ф. Волик // Профспілки України, 1997. - № 2.
10. Около половины ВВП Украины «съедено» теневой экономикой [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.segodnya.ua/economics/enews/okolo-poloviny-vvp-ukrainy-sedeno-tenevoy-ekonomikoy-495304.html>

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА

Василець В. В.

студентка III курсу юридичного факультету

Сумського державного університету

Науковий керівник: Солонар А. В.

к.ю.н., доцент кафедри АГПФЕБ юридичного факультету

Сумського державного університету

На сьогоднішній день не існує країни в якій би не вчинялися злочини. У зв'язку з цим останнім часом все більшої популярності для визначення вини чи невинуватості особи набуває поліграф (детектор брехні). Даний прилад можна вважати допоміжним для визначення правдивості тих чи інших даних у будь-якій сфері діяльності. Починаючи з 2013 року його все частіше використовують на підприємствах, установах і організаціях під час прийняття на роботу для визначення достовірності інформації про досвід роботи претендента на зайняття відповідної посади та всіх деталей, що стосуються досвіду роботи і компетентності особи, що хоче працевлаштуватися. За кордоном, а саме в США, Канаді, Австралії, Ізраїлі та Індії детектор брехні використовують при розгляді справ на судових засіданнях.